Postmottak@malselv.kommune.no

Tromsø, 11.11.2026

Dette brevet sendes på vegne av Norges Jeger- og Fiskerforbund Troms, Naturvernforbundet Troms, Naturvernforbundet Midt-Troms og Midt-Troms Naturlag.

Høring av planprogram for kommunedelplan for naturmangfold

Målselv kommune

Forum for natur og friluftsliv (FNF) Troms er et samarbeidsnettverk for natur- og friluftsorganisasjonene i regionen. Vårt mål er å ivareta natur- og friluftsinteressene i Troms fylke ved å styrke og fremme organisasjonenes arbeid, være en møteplass for samarbeid og en arena for kompetansebygging for natur- og friluftsorganisasjonene med sitt virke i regionen.

FNF Troms mener planforslaget som foreligger inneholder mange gode og viktige punkter – vi vil derfor konsentrere vårt innlegg om tema vi mener mangler eller kan utdypes nærmere. Vi legger til grunn at veilederen fra Miljødirektoratet brukes aktivt av kommunen i dette planarbeidet: https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/overvaking arealplanlegging/arealplanlegging/kommunedelplaner-for-naturmangfold/

Innhold

Geografisk avgrensning, 5.3 2

Innspill: 2

2. Biologisk mangfold på landskapsnivå, punkt 5.1 og 8 2

Innspill: 2

3. Naturens mangfoldige verdier, punkt 3, 4 og 8 3

Innspill 3

4. Naturhensyn som premiss for samfunnsutviklingen, punkt 4 og 12 3

Innspill 4

5. Lysforurensning, punkt 8 4

Samarbeidsnettverk mellom natur- og friluftslivsorganisasjoner
troms@fnf-nett.no | Postboks 4554 Giæverbukta 9240 Tromsø
951 75 403 | organisasjonsnummer 996 197 786
www.fnf-nett.no/troms

Innspill: 4
6. Kartleggingsmangler, naturverdier og kunnskapsbehov 5
Erfaringer fra frivillighet og lokal kunnskap 5
7. Referansegruppe_aktuelle deltakere og bidragsytere 6

Geografisk avgrensning, 5.3

Planprogrammet gjør denne avgrensningen slik vi forstår det: Nevner skog, fjell, våtmark, kulturlandskap og vassdrag, men **ikke kyst og sjø.**

Innspill:

Det er svært viktig at også **strandsone, elvemunning og marine områder** blir inkludert i den geografiske avgrensningen. Dette er naturområder med stor betydning for anadrom fisk i Målselv og i et økosystembasert perspektiv. Vi mener for eksempel at fjorden og strandsona utenfor utløpet til Målselva er et slikt særlig viktig område. I tillegg er natur marin natur med planter, sjøfugler og marine arter ofte i grupper med stort antall rødlista arter og naturtyper. Selv om dette ikke er en stor del av kommunens naturtyper så er dette – i kontekst av betydning i regionen- riktig å ta med slik vi ser det.

Vi foreslår at kyst- og sjøområder tas inn i opplistingen i punkt 5.3, og at sammenhengen mellom ferskvann og marine økosystemer synliggjøres i planarbeidet- med et særlig fokus på anadrom fisk.

2. Biologisk mangfold på landskapsnivå, punkt 5.1 og 8

Vi støtter at planprogrammet legger vekt på økologiske sammenhenger og naturmangfold på landskapsnivå.

Vi vil samtidig oppfordre kommunen til å inkludere betadiversitet som et perspektiv i kunnskapsgrunnlaget. Betadiversitet beskriver variasjonen i artssammensetning mellom ulike naturområder og økologiske samfunn.
https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/overvaking-arealplanlegging/arealplanlegging/kart-over-artsmangfold-hotspot-kart/

Naturmangfold handler dermed ikke bare om artsrikdommen innenfor enkeltområder, men også om forskjellene mellom dem**. Et område kan ha stor betydning for det samlede naturmangfoldet selv om det isolert sett ikke har spesielt høy artsrikdom.**

Innspill:

I Målselv, med store naturgradienter fra fjord og vassdrag til skog og fjell, er betadiversitet et relevant perspektiv. Vi mener planarbeidet bør bidra til å synliggjøre denne variasjonen og hvordan den kan ivaretas i arealforvaltningen.

3. Naturens mangfoldige verdier, punkt 3, 4 og 8

Planprogrammet synliggjør flere viktige sammenhenger mellom naturmangfold, friluftsliv, klimatilpasning, næringsutvikling og lokalsamfunn.

Vi mener imidlertid at **naturens mangfoldige verdier (**naturens egenverdi, relasjonelle verdier og instrumentelle verdier) bør få en tydeligere plass i planarbeidet.

Naturpanelets (IPBES) verdsettingsrapport fra 2022 viser hvordan politiske og økonomiske beslutninger ofte bygger på et snevert utvalg av naturens verdier, og hvordan dette kan bidra til naturtap. Miljødirektoratet har fått laget en rapport med tittelen «**Å verdsette naturen riktig er viktig for å løse naturkrisen[1]»**. Betydningen av å integrere naturmangfoldets mangfoldige verdier på tvers av samfunnssektorer ble også løftet under naturtoppmøtet COP17 i 2026 (samt på COP15 og 16) .

Vi mener dette er relevant for kommunedelplanen. Naturens egenverdi, instrumentelle og relasjonelle verdier bør synliggjøres, også der disse ikke uten videre fanges opp gjennom etablerte kartleggingsmetoder- der har blant annet Naturpanelet som vist til ovenfor- kartlagt over 50 metoder som kan brukes. I Troms pågår det også et forskningsprosjekt med utgangspunkt i denne rapporten der FNF Troms er partner: https://www.nina.no/var-forskning/alle-prosjekter/pathways

Innspill

Det er derfor viktig at planarbeidet ikke bare sammenstiller eksisterende kunnskap, men også vurderer hvilke naturverdier som kan falle utenfor det tilgjengelige kunnskapsgrunnlaget og som kan bidra til bedre ivaretakelse og måloppnåelse i forhold til naturmangfold.[2]

4. Naturhensyn som premiss for samfunnsutviklingen, punkt 4 og 12

I punkt 4 fremheves blant annet hvordan ivaretakelse av naturmangfold kan bidra til bærekraftig utvikling, friluftsliv, naturbaserte næringer og attraktive lokalsamfunn. Vi støtter dette perspektivet, men mener det også bør snus på hodet.

I dagens arealforvaltning opplever vi ofte at naturhensyn må vike for næringsinteresser og andre utbyggingsformål. Naturen blir noe som skal avveies mot samfunnets utviklingsbehov, snarere enn et grunnleggende premiss for utviklingen. Se også verdirapporten fra 2022 som vist til i punkt 3.

En kommunedelplan for naturmangfold gir kommunen en anledning til å utfordre denne tilnærmingen. Vi mener derfor at planarbeidet også bør belyse hvordan samfunns- og

[1] https://storymaps.arcgis.com/stories/1802025cc5b544e6a88528fe773d6753

[2] Satsning i Europa på temaet: https://www.nina.no/aktuelt/alle-artikler-og-nyheter/styrker-europas-kunnskap-om-natur-og-baerekraft, I Arktis Råd: Values and Valuation for Ecosystem-Based Management in the Arctic Large Marine Ecosystems: Workshop Report, https://oaarchive.arctic-council.org/items/18c4eab6-2eaf-4404-9060-db93e9312774

næringsutviklingen kan tilpasses naturens tålegrenser, fremfor at naturhensyn først og fremst vurderes opp mot ønsket utvikling.

Dette er også relevant for punkt 12, der det fremgår at planen skal brukes aktivt i kommuneplanens arealdel, reguleringsplaner og enkeltsaker. Vi mener det er viktig at kommunedelplanen ikke bare bidrar til å synliggjøre naturverdier tidligere i planprosessene, men også gir grunnlag for å prioritere bevaring av natur når ulike arealinteresser møtes.

Innspill

En kommunedelplan for naturmangfold bør ikke bare gjøre kommunen bedre i stand til å beskrive naturen som finnes, men også bidra til å endre beslutningene som fører til at natur går tapt. Samt ta i bruk ny kunnskap for å kunne implementere disse perspektivene der det er nødvendig.[3]

5. Lysforurensning, punkt 8

Vi savner en omtale av lysforurensning som påvirkningsfaktor på naturmangfoldet og en type forurensning.

Kunstig belysning kan påvirke arters atferd, døgnrytmer og økologiske samspill. Lysforurensning kan dessuten påvirke naturområder langt utover selve arealet som er utbygd eller belyst.

I en kommune som Målselv, med store sammenhengende naturområder og lange perioder med naturlig mørke, mener vi det er relevant å inkludere lysforurensning i vurderingen av påvirkningsfaktorer. Vi har blant annet hatt dette som tema på årets Natur i nord- konferanse om reiseliv og natur: https://fnf-nett.no/troms/natur-i-nord-2026-reiseliv-i-vekst-har-vi-sjekket-inn-med-naturen-programmet-er-lansert-meld-deg-pa-her/ (opptak) og vi viser til kunnskapsgrunnlag her: https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/belysning-som-skaper-trygghet-og-bevarer-natten/id3097434/

Vi er også kjent med at Naturvernforbundet Salten har laget et omfattende notat etter konferansen Natur i nord med kunnskapsgrunnlag for ulike tema for Lysforurensning. Dette vil vi gjerne ettersende når vi får det tilsendt!

Innspill:

Vi foreslår derfor at lysforurensning tas inn som et eget tema under «Tilstand, påvirkning og naturtap» i punkt 8, og at kommunen vurderer hvordan naturlig mørke kan ivaretas som en kvalitet ved naturområdene.

---

[3] Det nasjonale forskningssenteret Landfutures ser nærmere på disse problemstillingene: https://www.vestforsk.no/nn/project/landfutures-fremtidens-baerekraftige-arealbruk og i Alamot er temaet nasjonalparker og forvaltning: https://www.fni.no/no/prosjekter/nasjonalparker-i-arktis-under-press-fra-klimaendringer-og-turisme-hvordan-lovgivning-i-norge-sverige-og-finland-tilpasses-og-pavirker-forvaltningen-av-natur-og-urfolksrettigheter-alamot

6. Kartleggingsmangler, naturverdier og kunnskapsbehov

Verdi eller område	Kilde/referanse
- **Setrene** i tilknytning til **kulturlandskapet**	Se for eksempel Målselvkalender 2027
- **Andselva** med stort sett uberørt natur og rikt biologisk mangfold langs hele strekninga fra **Andsvatnet til utløpet i Målselva.**	Vannforvaltningsplanene?
- **Trolldalen** med sin unike gammel **furuskog.**	
- **Revelva** (nederste del v/Alvheim) med storvokst selje-/-older og bjørke-skog, pluss et rikt mangfold av planter, inntekter, fugler og dyr.	Vannforvaltningsplanene?
- **Mortenelva**	- Slik vi forstår det pågår det en **overvåkning i regi av vannregionen/statsforvalter av denne elva** og vi håper denne informasjonen kan være av nytte!

Erfaringer fra frivillighet og lokal kunnskap

FNF Troms sitt samarbeidsnettverk har fått flere interessante innspill fra arbeidet til Midt-Troms Naturlag som vi legger ved her i sin helhet:

- I **Dividalen** har det foregått ringmerking siden 1995. Dette er en viktig del av kunnskapsinnhentinga som brukes både av forvaltninga, av kunnskapsformidling om fugl som brukes i litteratur, og som formidles til ringmerkingsmiljøer i og utenfor Norge. Tidligere Fylkesmannen i Troms sitt forslag til ved av skog på Statskog SFs grunn i Troms fylke, høringsdokument fra 2013, inneholder nyttige opplysninger om naturmangfold og bruk av natur i Dividalen og resten av Troms.

- I «Fjellets kulturlandskap» fra Museumsforlaget 2015 er **Dividalen** gitt betydelig plass, der det iht til tittelen, pekes på arealbruk og landskap gjennom flere tusen år.

- Devddeslia, Brennskoglia, som har en stor bestand av osp, som er et viktig treslag totalt i økosystemet. Nevner sopp, insekter og høgstauder. Det er gjort kartlegging bl. a. Stiftelesen Siste Skanse, som har konkludert med at Devddeslia og resten av Dividalen har nasjonalt og internasjonalt unike verneverdier, særlig knytta til lite påvirket biologisk gammel furuskog og svært høyt artsmangfold.

- Boka «**Natur, tanker og mennesker i grenseland» tar Hans Prestbakmo** for seg **områdene mot svenskegrensa**. Han beskriver geologien og dens sammenheng med botanikken, han forteller om merker etter tidligere tiders bruk i form av bl.a. reingjerder og fangstgroper. I tillegg tar han for seg navnsetting og historiske beretninger.

- Det er viktig å få med området med **våtmarksskog ved Holt som et område som ofte benyttes av våtmarksfugler og er et område som fugleentusiaster finner svært interessant**. Hva betyr området for livet videre nedover elva?

- **Mellombygdveien** går gjennom et interessant myrområde, tidligere kroksjø, som omkranser Molundmoen. Søraust for Blautmyra ligger Langmyra og Ringmyra, som begge er fredet som økologisk viktige myrområder.

- I **Målselvutløpet har BirdLife Troms** (tidligere Norsk Ornitologisk Forening), de siste årene i samarbeid med Midt-Troms Naturlag, drevet overvåkning av **overvintrende sjøfugl siden 1981.** Overvåkningen har gitt oss betydelig og viktig kunnskap, **både om utviklingen av sjøfuglbestanden og om Målselvutløpets betydning som overvintrings- og beiteområde for flere av artene**. Blant annet arter som hekker i fjellområdene i indre Troms og overvintrer ved kysten.

- **Det har vært foretatt en del insektskartlegging i området rundt Andselv og i Devddeslia**. Kartleggere har funnet flere arter som ikke tidligere har vært påvist i Troms. Enkelte arter har ikke tidligere vært påvist i Nord-Norge. **Som for mye av artskartleggingen er mesteparten av insektkartleggingen basert på tilfeldige observasjoner, og i lett tilgjengelige områder, eller der det i stor grad er friluftsfolk som ferdes.**

7. Referansegruppe_aktuelle deltakere og bidragsytere

- Christine Myrseth, koordinator Forum for natur og friluftsliv Troms.
- Naturvernforbundet Midt-Troms ønsker å bidra og har nevnt styreleder Roar Jørgensen og lokalt kjent fra styret- Ulf Boger.
- Midt- Troms Naturlag ved leder Jann-Oskar Granheim (med lokal kunnskap og godt nettverk av naturkjente i området)

*Dersom det er få plasser for å bidra i referansegruppe- ta kontakt slik at vi kan finne ut hvordan vi best får bidratt i gruppa!

Vi takker for muligheten til å gi innspill, et ryddig utkast til planprogram og ser frem til å følge den videre planprosessen for en svært viktig plan i Målselv kommune!

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Troms

_____

Christine Myrseth
Koordinator
FNF Troms

https://fnf-nett.no/troms/ett-landskap-mange-sammenhenger-velkommen-til-utstillingsapning-i-malselv/